Hollola
Maaseutuohjelma



LEADER
Päijänne

SISÄLLYS

1. JOHDANTO JA VALMISTELUPROSESSI 1

Aktiiviset kylät – elinvoimainen kunta 2

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS 3

Otetaan maaseudusta hyvä koppi – sillä on paljon annettavaa 4

3. MAASEUTUOHJELMALLA TOTEUTAMME HOLLOLAN KUNTASTRATEGIAA 5

4. MAASEUTU NÄKYY JA KUULUU PÄÄTÖKSENTEOSSA 6

5. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET JA SEURANTA 8

LIITTEET

1. Maaseutuvaikutusten avainkysymykset.
2. Kuulemisen mallit 5.5.26.

Hollola

1. JOHDANTO JA VALMISTELUPROSESSI

Hollolan maaseutu ja kylät ovat kunnan yhteisöllisyyden, palveluiden sekä elinvoiman kehittämisen kannalta keskeisiä alueita. Tämän ohjelman päivitystyö käynnistyi 22.9.2025 valtuustoaloitteesta. Edellinen Martta-maaseutuohjelma (2017–2020) on toiminut työkaluna maaseudun kehittämisessä ja asukkaiden osallistamisessa, mutta toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset edellyttivät ohjelman päivittämistä vastaamaan paremmin nykyisen kuntastrategian tavoitteita.

Maaseutuohjelman tavoitteena on vahvistaa maaseudun voimavarojen, mahdollisuuksien ja erityispiirteiden tunnistamista kunnan päätöksenteossa ja sen rakenteissa. Vaikuttavilla päätöksillä edistämme maaseudun elinvoimaa, vetovoimaa sekä kestävää kehitystä. Maaseutuohjelma toimii suuntaviivana kunnan, asukkaiden, yhdistysten ja muiden toimijoiden yhteistyölle. Sen toteuttaminen perustuu vuorovaikutukseen, tulevaisuustaitoiseen päätöksentekoon sekä yhdessä jaettuun visioon hyvinvoivasta ja halutusta Hollolasta.

Ohjelman valmistelussa ja tietojen keruussa on hyödynnetty muun muassa edellistä Martta-maaseutuohjelmaa, Päijät-Hämeen liiton maakuntakaavaa 2060, kuntastrategia- ja sidosryhmäkyselyä, kyläturvallisuusselvitystä sekä avoimessa asukastilaisuudessa kerättyjä näkökulmia.



Aktiiviset kylät - elinvoimainen kunta

Hollolan kylien elinvoima perustuu:

- **aktiivisiin asukkaisiin ja yhteisöihin**
- **yrittäjyyteen**
- **hyvään elinympäristöön**
- **toimivaan kumppanuuteen kunnan kanssa**

Hollolan kunta mahdollistaa kylien omaehtoista ja vahvuuksiin perustuvaa kehittämistä taloudellisesti kestävällä tavalla.

Kunnan tuki kohdistetaan ensisijaisesti kehittämistoimintaan, joka:
1. vahvistaa paikallista aktiivisuutta
2. synnyttää yhteistyötä
3. mahdollistaa ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämisen.

Tavoitteena kunnan omaa panostusta suurempi kokonaisvaikutus!

Kumppanuuden edellytykset

Sovitut rakenteet Jatkuva vuoropuhelu Selkeä vastuunjako Yhteiset tavoitteet

Hollola

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Hollolassa on useita maaseututyyppejä. Aktiivisen kuntakeskuksen lisäksi on kulttuurihistoriallisesti merkittävä kirkonkylä, lähikeskuskyliä, maaseutukyliä sekä haja-asutuskyliä – Vesijärven molemmin puolin.
Luonteenomaista Hollolan maaseutualueille on keskuskaupunki Lahden läheisyys ja vaikutus. Kunnan alueesta 64 % on kaupunkien läheistä maaseutua.

Hollolan maaseutualueella on merkitys, niin alkutuotannolle kuin vapaa-ajan asunnoille.

Oma kylä on merkityksellinen osa asukkaidensa identiteettiä ja maaseudulla on vahvat juuret historiassa ja kulttuuriympäristössä.



Otetaan maaseudusta hyvä koppi - sillä on paljon annettavaa



93%

Vapaa-ajan asunnoista sijaitsee kuntakeskuksen ulkopuolella.



Vapaa-ajan asuntojen määrä:
Pyhäniemi-Kirkonseutu 461
Hämeenkoski 431
Paimela 338



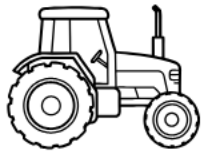
Kasvua työpaikkojen määrissä oli eniten Kukkila-Kalliolassa +11,1% sekä Pyhäniemi-Kirkonseudulla +6,5%.. prosentuaalista muutosta tarkasteltaessa I aikavälillä 2017-2020 käytetään tarkastelussa YKR-aineistoa, jossa ei oteta huomioon sijainnittomia työpaikkoja.

“Luontohyvinvointi on arkea kylillä.”

7,3-10 M€



Hollolaan tulee vuositasolla maatalouden ja maaseudun kansallisia ja EU-tukia yhteensä 7,3-10 M€ (2014-2025).



Alkutuotannon työpaikkojen keskittyy alueille, joissa on maaseutua, kuten eteläinen Hämeenkoski, Länsi-Hollola, ja Tennilä.



Vuonna 2003 Putulankulma
Vuonna 2023 Tennilä-Voistio

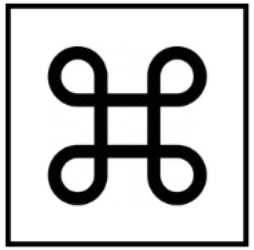
47%

Väestöstä asuu maaseutualueella



Hollolan ainoa rautatieasema sijaitsee Herralassa, josta pääsee 10 minuutissa Lahteen ja 1,5 tunnissa Helsinkiin





Hollolan maaseutualueella sijaitsee monia kulttuuri-historiallisesti arvokkaita rakennettuja tai maisema-arvokkaita kohteita.

3. MAASEUTUOHJELMALLA TOTEUTAMME HOLLOLAN KUNTASTRATEGIAA

Kuntastrategialla kuvataan kunnan pitkän aikavälin tavoitteita ja rakennetaan suuntaa tulevaan. Hollolan kuntastrategian visiona on olla:

HYVINVOIVA HOLLOLA

Visionamme on vahva kokemus osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä.

Teemme vastuullisia päätöksiä, joilla mahdollistamme:

- **arvostavia kohtaamisia**
- **sujuvan arjen, palvelut ja toimivan yhteistyön**
- **kulttuurin ja liikunnan riemun.**

HOUKUTTELEVA HOLLOLA

Tasapainoisella taloudella vahvistamme onnistumisen kokemuksia ja edistämme mahdollisuuksia:

- **viihtyisään ympäristöön ja kestävään luontosuhteeseen**
- **kasvuun, elinvoimaan ja investointikykyyn**
- **oppimiseen, työhön ja yrittämiseen.**

Maaseutuohjelman keskiössä on ollut tarkastella Hollolan kuntastrategiaa ja sen toteuttamista maaseudun ja sen kylien asukkaiden näkökulmasta. Tarkoituksena on ollut sanoittaa kylien voimavaroja, mahdollisuuksia ja erityispiirteitä keskeisenä osana tulevaisuuden *hyvinvoivaa* ja *haluttua* Hollolaa. Vision toteutumisen edellytyksiä pohdittiin avoimessa työpajassa 5.5.2026, jonka tuloksista tiivistelmä löytyy sivun oikeasta laidasta.

Hollolan kunta toteuttaa kuntastrategiaa ja maaseutuohjelmaa pitkäjänteisesti ja vastuullisesti huomioiden tasapainoisen kuntatalouden edellytykset.

Asukasillan työpajan tulokset 5.5.2026

Kuntastrategian toteutumisen edellytykset maaseudun näkökulmasta:

- **LÄHIPALVELUJEN SÄILYMINEN JA JALKAUTUVAT PALVELUT**
- **LÄHIKOULUT**
- **KOHTAAMISPAIKAT JA YHTEISÖLLISYYS**
- **LÄHILIIKUNTA- JA VIRKISTYSMAHDOLLISUUDET**

- **VIESTINTÄ JA TIEDONKULKU**
- **PÄÄTÖKSENTEKO**
- **SIJAINTI JA LIIKENNEYHTEYDET**
- **ASUMINEN**
- **TIETOLIIKENNEYHTEYDET**

- **LUONTOARVOT**
- **VARAUTUMINEN JA TURVALLISUUS**
- **YRITTÄJYYS JA MATKAILU**
- **PAIKALLISUUS JA LÄHIRUOKA**
- **KYLÄKULTTUURI JA KOTISEUTUUN JUURTUMINEN**

4. MAASEUTU NÄKYY JA KUULUU PÄÄTÖKSENTEOSSA

Maaseutuohjelman yhtenä tavoitteena on ottaa maaseudun näkökulma ja muuttuva toimintaympäristö entistä paremmin haltuun kunnan päätöksenteossa.

Vaikutusten ennakkoarviointi on osa laadukasta päätöksentekoprosessia.

Vaikutusten ennakkoarvioinnilla tarkoitetaan päätöksenteon vaihetta, jossa päätösvaihtoehdoista kerätään tietoa ja tarkastellaan eri näkökulmista käsin millaisia vaikutuksia päätöksistä mahdollisesti seuraa. Vaikutusten ennakkoarviointi on osa tietoista ja laadukasta päätöksentekoa, jonka tueksi Hollolan kunnassa on otettu vuonna 2024 käyttöön vaikutusten ennakkoarviointiprosessia kuvaava valmistelijan opas. Lisäksi Kuntaliitto on koonnut tietoa ja suosituksia niin päättäjien kuin viranhaltijatyön tueksi.

Vaikutusten ennakkoarviointia toteutetaan eri näkökulmat huomioiden; kuntalais-, ympäristö, organisaatio- ja talousvaikutukset sekä lisäksi arvioidaan, tukeeko päätösesitys kunnan strategisia tavoitteita. Arviointityö on Hollolassa valmistelijan, asiantuntijoiden ja kuntalaisten välistä vuoropuhelua, jolla voidaan tarkastella päätöksen vaikutuksia eri ihmisryhmien elämään.

Tunnistamme Hollolan kylät osana yhdenvertaista päätöksentekoa kunnassa.

Maaseutuvaikutusten arviointi on yksi valmistelijan oppaan tarkastelunäkökulma ja osa ennakkovaikutusten arviointia silloin, kun kunnassa tehdään maaseutua ja sen asukkaita koskevia päätöksiä. Tämän maaseutuohjelman liitteeksi on koottu avainkysymyksiä ajattelun ja yhteisen keskustelun herättämiseksi silloin, kun vaikutusten tunnistamisen vaiheessa maaseudun näkökulma ja erityispiirteet tulee ottaa huomioon.

”Maaseutuvaikutusten arvioiminen auttaa tunnistamaan päätöksenteon vaikutuksia erityisesti maaseudun toimintaympäristössä.”

Suomen kuntaliitto ja YTR

LIITE 1: Maaseutuvaikutusten avainkysymykset.

Rakenne asukkaiden kuulemiseksi!

Toisena tavoitteena osana maaseutuohjelmaa on haluttu tarkastella rakenteita kylien ja asukkaiden kuulemiseksi. 5.5.2026 toteutetun asukasillan osallistujat arvioivat neljän eri kuulemisen mallin mahdollisuuksia, riskejä ja soveltuvuutta Hollolan toimintaympäristössä. (Liite 2: Kuulemisen mallit 5.5.26)

Asukasillan osallistujissa eniten keskustelua herättivät suljettuna ryhmänä toteutettava *asukasraati* ja toisaalta kaikille avoin koolle kutsuttava *kyläfoorumi*. Moniäänisyyden ja yhdenvertaisuuden merkitys korostuivat molemmissa malleissa. Kyläfoorumia pidettiin näistä kahdesta saavutettavampana vaihtoehtona ja muun muassa asukasraadin puolueettomuutta pohdittiin.

Puolestaan digitaalisia osallistumisalustoja pidettiin hyvänä lisänä ja niiden todettiin tavoittavan nuorempia ikäpolvia. Digiratkaisujen ei kuitenkaan toivottu olevan ainoa vaikuttamisen väylä vaan osallisuuden rakenteissa tulisi pyrkiä monikanavaisuuteen eri ikä- ja väestöryhmät huomioiden ja saavuttaen. Kaikkiaan panostusta selkeään ja saavutettavaan viestintään pidettiin ensisijaisen tärkeänä.

KYLÄFOORUMI – Avoin yhteinen keskustelutilaisuus kylien asukkaille.

Toimenpide-ehdotus: Hollolan kunnassa järjestetään säännöllinen kyläfoorumi maaseudun asukkaiden kuulemiseksi ja vuoropuhelun mahdollistamiseksi.

MUUT MAHDOLLISET KUULEMISEN TAVAT:

ASUKASRAATI – Satunnaisotannalla tai harkitusti koottu ryhmä kuntalaisia, joka perehtyy tiettyyn teemaan ja tuottaa suosituksia päätöksenteon tueksi.

DIGITAALINEN OSALLISTUMISALUSTA – Verkkopohjainen alusta, jossa asukkaat voivat vastata kyselyihin ja kommentoida suunnitelmia.

TYÖPAJA – Tilaisuus, jossa asukkaat, luottamushenkilöt ja viranhaltijat kehittävät ratkaisuja yhdessä fasilitaattorin johdolla

”Kyliä kuultaisiin paremmin ja niiden erityispiirteet tulisi esille.”

5. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET JA SEURANTA

Maaseutuohjelmalla on tarkoitus vahvistaa maaseudun voimavarojen, mahdollisuuksien ja erityispiirteiden tunnistamista kunnan päätöksenteossa ja sen rakenteissa. Ohjelma on valmisteltu valtuustoaloitteesta Hollolan kunnan ja Päijänne-Leader ry:n yhteistyössä. Prosessin lopputulemana on muodostettu toimenpide-ehdotus, jolla voidaan edistää maaseudun näkymistä ja asukkaiden kuulluksi tulemista kunnallisessa päätöksenteossa.

Esitetyt toimenpiteet ovat Hollolan kuntastrategian mukaisia ja niiden seuranta voidaan sitoa osaksi lakisääteisen hyvinvointikertomuksen raportointia. Hyvinvointikertomus laaditaan valtuustokausittain ja asiakirjan hyväksyy kunnanvaltuusto.

Maaseutuohjelman hyväksymis- ja käsittelyaikataulu:
Kunnan johtoryhmä 31.8.2026
Kunnanhallitus 30.11.2026
Valtuusto 7.12.2026

OTETAAN KÄYTTÖÖN SÄÄNNÖLLINEN RAKENNE MAASEUDUN ASUKKAIDEN KUULEMISEKSI:

Järjestetään vuosittain KYLÄFOORUMI maaseutualueiden osallisuuden ja kuulluksi tulemisen vahvistamiseksi.

Lisäksi kunnan päättäjät kutsutaan KUMMIVALTUUTETTUINA mukaan edistämään rakentavaa keskustelukulttuuria ja vahvistamaan yhteistä ymmärrystä.

Varautumisen ja turvallisuuden kehittämisessä jatketaan TURVALLISEN ARJEN KYLÄT -hankkeessa rakennettua yhteistyötä ja hyödynnetään hankkeessa syntyneitä toimintamalleja.

PÄÄTÖKSENTEKO → **JALKAUTTAMINEN JA TOIMEENPANO** → **SEURANTA OSANA LAAJAA HYVINVOINTIKERTOMUSTA**
2026 | 2027- | Arviointi ja raportointi valtuustolle 2029


Hollola
LEADER
Päijänne

LIITE 1: Maaseutuvaikutusten avainkysymykset.

1. Saavutettavuus
→ Heikentääkö vai parantaako päätös palvelujen saavutettavuutta maaseudulla?

2. Elinvoima
→ Vahvistaako vai heikentääkö ratkaisu maaseudun vetovoimaa ja asuttavuutta?

3. Elinkeinot
→ Miten päätös vaikuttaa paikallisten yritysten ja elinkeinojen toimintaedellytyksiin?

4. Elämä ja arki
→ Helpottaako vai vaikeuttaako päätös maaseudulla elävien elämää ja arkea?

5. Osallisuus ja tasa-arvo
→ Kohteleeko päätös maaseutualueita tasapuolisesti ja onko asukkaiden ääni huomioitu?

6. Ympäristö ja kestävä kehitys
→ Helpottaako vai vaikeuttaako päätös kestävien arvojen toteutumista maaseudulla?



LIITE 2: Kuulemisen mallit 5.5.26	Mahdollisuudet ja motivaatiotekijät	Riskit ja uhkatekijät	Muuta
1. ASUKASRAATI – Satunnaisotannalla tai harkitusti koottu ryhmä kuntalaisia, joka perehtyy tiettyyn teemaan ja tuottaa suosituksia päätöksenteon tueksi.	Mahdollisuus vaikuttaa Kehittäminen ja sen tulokset Yhteisöllisyys Moniäänisyys Edustuksellisuus (kyläyhdistykset) Yhdenvertaisuus Ulkopuolinen vetäjä Turvallinen ilmapiiri	Sitoutumattomuus Aktiivisten edustajien puute Puolueellisuus (kylien välinen epätasa-arvo) Valta-asetelma ja sen väärinkäyttö, oman agendan ajaminen Tiedonkulun haasteet Osallistuminen vaatii rohkeutta	Arvonta kattavasta joukosta Kyläkohtainen äänestys halukkaista kyläaktiiveista Asuttava kylällä, mitä edustaa Osallistuminen omalla nimellä, ei nimimerkillä Valinnat ja kutsut yhdistysten kautta Täysi-ikäisyys ja ikäjakauma Edustus jokaisesta kylästä Tietotaito (ammatti/harrastuneisuus)
2. KYLÄFOORUMI – Avoin yhteinen keskustelutilaisuus kylien asukkaille.	Moniäänisyys Talkoohengen elvyttäminen Mahdollisuus käsitellä myös pienempiä asioita Yhdenvertainen mahdollisuus vaikuttaa Saavutettava Keskustelu ja vuoropuhelu	Asiat eivät etene Riittävä rajaus Vaatii rohkeutta osallistua Vähäinen kiinnostus	Ajankohtaiset asiat käsittelyyn oikea-aikaisesti Kiertävä eri puolilla Hollolaa Esim. 1-4 krt vuodessa
3. DIGITAALINEN OSALLISTUMISALUSTA – Verkkopohjainen alusta, jossa asukkaat voivat vastata kyselyihin ja kommentoida suunnitelmia.	Nuorten aktivoituminen ja tavoittaminen Hyvä lisänä (ei ainoa) Lyhyet, selkeät ja relevantit kyselyt Aidosti tuntuva mahdollisuus vaikuttaa Kyselyistä tiedottaminen laajasti	Epätasa-arvoinen Epäasialliset kommentit Ei tavoita asukkaita Valmiit vastausvaihtoehdot eivät anna mahdollisuutta omiin mielipiteisiin ”Ympäripyöreys” Sekava rakenne (ei testata kyselyä ennakkoon) Hukkuu kyselytulvaan	Osana päätöksenteon valmistelua ja toisaalta myös seurantaa
4. TYÖPAJA – Tilaisuus, jossa asukkaat, luottamushenkilöt ja viranhaltijat kehittävät ratkaisuja yhdessä fasilitaattorin johdolla	Eri näkökulmat Kohtaaminen ja yhteisöllisyys Vuoropuhelu	Osallistujamäärä Näennäisvaikuttamista Valtasuhteet Digitaalinen tallennusmuoto säilyy paremmin	Voidaan toteuttaa valmistelun tukena